

УДК 911.3

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ
ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

ГАВРИШКО С.Г., ФЕЛЬЦАН І.М., КРАВЧЕНКО Т.М.

Мукачівський державний університет

Актуальність. Тема дослідження обумовлена необхідністю оцінки питань інформаційного забезпечення розвитку туризму Західного регіону України. Актуальним завданням є окреслення основних аспектів інформаційного забезпечення сфери туризму певного регіону, розробка теоретико-методологічних засад щодо формування та удосконалення інформаційного забезпечення туристичної сфери діяльності Західного регіону України.

Мета. Метою статті є оцінка сучасних підходів до інформаційного забезпечення сфери туризму Західного регіону України. Виходячи із поставленої мети, ставляться такі завдання: проаналізувати роль туристичної інформації при дослідженні певного регіону; оцінити основні вимоги до сучасних інформаційних технологій; дослідити основні характеристики та властивості програмного панорамного путівника; проаналізувати методику створення інформаційної бази даних ресурсів програмного панорамного путівника Західного регіону України; оцінити віртуальний тур як мультимедійний спосіб представлення навколишнього простору; запропонувати удосконалення веб-сторінки для туристичних підприємств.

Методологія. Теоретико-методологічною основою дослідження виступають положення вчень щодо формування інформаційного забезпечення сфери туризму, наукові праці учених у даній сфері дослідження. У процесі дослідження використано: загальнонаукові методи пізнання: метод теоретичного узагальнення, системного аналізу та синтезу, картографічний, програмно-цільовий, прогнозно-аналітичний метод та інші. Інформаційною базою дослідження є монографії та наукові публікації зарубіжних та вітчизняних учених; інформація мережі Інтернет; результати власних досліджень.

Результати. На основі комплексного дослідження акцентується увага на програмному інформаційному забезпеченні сфери туризму Західного регіону України. Проаналізовано застосування інформаційних технологій в туризмі; основні характеристики та властивості програмного панорамного путівника, його переваги щодо інших інформаційних носіїв; методику створення інформаційної бази даних туристично-рекреаційних ресурсів програмного панорамного путівника Західного регіону України; роль віртуальних турів у покращенні сприйняття туристичної інформації; удосконалення веб-сторінки туристичних підприємств.

Наукова новизна. На основі узагальнення різнопланових матеріалів дається оцінка процесу формування та удосконалення функціонування програмного панорамного путівника Західного регіону України.

Практична значимість. Полягає в тому, що проаналізовано призначення панорамного путівника Західного регіону України, оцінено його програмне забезпечення для підприємств сфери туризму.

Ключові слова: інформація, репрезентативність інформації; інформаційна база; інформаційне забезпечення, інформаційні технології, програмний панорамний путівник, віртуальний тур.

Необхідною умовою динамічного розвитку національного та регіонального туризму в умовах переходу до ринкової економіки виступає розробка, впровадження і подальша реалізація інноваційних довготривалих проектів регіональної туристичної діяльності, забезпечення їх ресурсною та інформаційною базою належної якості. У сфері туризму інформація про об'єкти туризму та туристичної інфраструктури, умови і фактори розвитку туристичної діяльності стає головним ресурсом. Це потребує розробки пріоритетних інноваційних туристичних продуктів на регіональному та національному рівнях і наукового обґрунтування регіональної системи їх інформаційно-картографічного забезпечення.

Важливо відзначити, що технологічний прогрес є сьогодні не тільки головним фактором забезпечення добробуту нації, а й найважливішою умовою процесу її сталого розвитку. При цьому пріоритетна увага повинна бути приділена саме інформаційним технологіям, які завдяки їх особливим властивостям каталізатора будуть активно сприяти технологічному прориву країни не тільки в інформаційній сфері, а й у багатьох інших не менш важливих напрямках.

Розвиток суспільства на сучасному етапі характеризується поступовим перетворенням традиційної економіки у віртуальну, яка дозволяє здійснювати економічні операції та будувати ділові взаємовідносини у віртуальному просторі й відображається у розвитку електронного бізнесу, функціонуванні віртуальних підприємств. Формування мережі віртуальних туристичних фірм пов'язано з низкою питань організаційного, економічного і правового характеру, що обумовлює необхідність визначення організаційних стадій створення віртуальних туристичних підприємств та впровадження комплексної системи автоматизації діяльності фірми.

Об'єкти та методи дослідження. Визначення поняття “інформаційне забезпечення”, наведені в різних наукових джерелах, висвітлюють мету інформаційного забезпечення, його об'єкт, засоби здійснення - процесуально-діяльнісну та інформаційно-ресурсну складові. Інформацію тут слід розглядати як певну сукупність різних повідомлень, відомостей, даних про відповідні предмети, явища, процеси, відношення. Ці відомості систематизовані у придатну для використання форму, відіграють в управлінні туризмом надзвичайно важливу роль.

Основним етапом розвитку інформаційних технологій є розроблення цільової програми, яка повинна базуватись на процесі обміну інформацією зацікавлених сторін, ґрунтуватись на чіткій та послідовній методології та залежати від загальних концептуальних положень і конкретних елементів механізму її забезпечення і реалізації.

Питанням використання інформаційного забезпечення в туризмі присвячені праці таких вчених, як: О. Виноградової, Ю. Забалдіна, С. Мельниченко, М. Скопень та інших.

Застосування інформаційних технологій є одним з найбільш перспективних і важливих напрямків досліджень у туристичній сфері діяльності, що включає систематизацію інформації про туристичні ресурси і подальшу оцінку туристично-рекреаційного потенціалу певної території при створенні програмного панорамного путівника. На сьогодні створено панорамний путівник Західного регіону України. Проте подальших досліджень потребують питання його ефективного функціонування, наповнення змістовною інформацією, доступність користування для широких верств населення і т.д.

Постановка завдання. Метою статті є оцінка основних підходів до інформаційного забезпечення розвитку сфери туризму Західного регіону України на інноваційній основі. Виходячи із поставленої мети ставляться такі завдання:

- оцінити роль інформаційного забезпечення у розвитку туристичної сфери;
- проаналізувати роль інформації у дослідженні певного регіону;
- оцінити основні вимоги до сучасних інформаційних технологій;
- дослідити основні характеристики та властивості програмного панорамного путівника, його переваги щодо інших інформаційних носіїв;
- проаналізувати методику створення інформаційної бази даних туристично-рекреаційних ресурсів програмного панорамного путівника Західного регіону України;
- оцінити віртуальний тур як мультимедійний спосіб представлення навколишнього простору;
- запропонувати удосконалення веб-сторінки для туристичних підприємств.

Результати та їх обговорення. З метою підвищення репрезентативності туристичного іміджу Західного регіону України, упровадження перспективних напрямів розвитку регіонального туризму необхідно враховувати ті складові туристичного потенціалу, які мають необхідні властивості для розробки, створення та успішного використання на регіональному і національному туристичних ринках конкурентоспроможного туристичного продукту. Західний регіон України має середній по державі показник забезпеченості ресурсним потенціалом для розвитку туризму, рекреації та екскурсійної діяльності. Але, крім природних та історико-культурних туристичних

ресурсів, Західний регіон України має ще велику кількість об'єктів та територій наукового, освітнього, промислового, релігійного призначення, які доцільно використовувати для розвитку нетрадиційних видів туризму. Серед перспективних для розвитку видів туризму Західного регіону України можна виділити, аматорський - мисливство, рибальство, збирання грибів, ягід, лікарських рослин; екологічний; етнографічний і т.д. [2].

Нині в Західному регіоні України існує гостра потреба в інформаційному забезпеченні при відкритті певного напрямку подорожей, створенні нового туристичного продукту або внесенні змін в існуючий туристичний продукт. У цьому контексті інформація виступає інструментом прийняття рішень, наприклад, під час оцінки можливостей території та наявної ресурсної бази. До того ж інформативність туристичної системи виступає окремим самостійним туристичним продуктом для потенційних туристів та рекреантів. Будь-яке наукове чи аматорське дослідження території майбутньої подорожі, передбачає збір інформації - статистичної, літературної, картографічної, відомчої та інших видів в бібліотеках, Інтернеті, державних органах управління, наукових і господарських установах, у польових дослідженнях.

До сучасних інформаційних технологій висуваються наступні вимоги:

- забезпечення реалізації процесів циркуляції і обробки інформації за заданими критеріями їх ефективності, вартості і термінів обробки;
- включення повного набору блоків переробки інформації та інформаційно-технологічних процесів в їх взаємозв'язку з нормативами їх виконання;
- включення апаратно-програмних засобів підтримки інформаційно-технологічних процесів;
- визначення організаційної структури, яка має забезпечити планування і нормування процесів циркуляції та обробки інформації;
- включення методів реалізації процесів циркуляції і обробки інформації їх документування і контролю;
- визначення форм програмних і технологічних документів;
- визначення порядку освоєння та впровадження інформаційних технологій, а також використання її як бази для адаптації засобів автоматизації до умов зовнішнього середовища;
- опис засобів, які реалізують перелічені вимоги;
- наявність очевидних переваг порівняно з існуючими технологіями для впровадження інформаційних технологій [5].

Найбільша результативність таких робіт може бути досягнута за рахунок створення програмного панорамного путівника туристично-рекреаційних ресурсів, який призначений для всебічного задоволення інформаційних потреб туристичної галузі з постійним оновленням та поповненням баз даних, яка представляє детальну систематизовану сукупність даних з метою надання знань про певну територію будь-якій групі користувачів (сектору управління розвитком туризму, організаторам і розробникам туристичного продукту, туристам, екскурсантам тощо), вивчення компонентів туристичної сфери Західного регіону України, представлення умов і ресурсів розвитку пріоритетних видів туризму для прийняття раціональних та коректних рішень.

Програмний панорамний путівник являє собою комплекс збору, передачі, обробки, збереження і доведення до користувача інформації, що реалізована сучасними засобами. Ці принципово нові засоби і методи обробки даних об'єднуються в цілісні технологічні системи і забезпечують практично всі функції інформаційних технологій. Програмний панорамний довідник повинен давати можливість оцінити вплив рішень, які приймаються при створенні інформаційної технології на підвищення ефективності тих процесів, що вона

обслуговує, оскільки інформаційні процеси є вторинними відносно основних процесів даної предметної області.

У загальній концепції інформаційної технології є діалектичний взаємозв'язок - розвиток інформаційної технології вимагає вдосконалення засобів, які її забезпечують і, навпаки, поява певних засобів вимагає створення нових прийомів, методів і способів.

Основними характеристиками програмного панорамного путівника є:

- об'єктом обробки є дані;
- метою обробки є отримання інформації;
- засобами реалізації процесу є програмні, апаратні, програмно-апаратні обчислювальні комплекси;
- процеси обробки даних розділяються на операції у відповідності з даною предметною галуззю;
- вибір керуючих дій процесами обробки здійснюється особами, що приймають рішення;
- критерієм оптимізації процесу обробки є своєчасність подання інформації користувачу, її достовірність, надійність, зрозумілість та повнота.

Програмний панорамний путівник, як система має наступні *властивості*:

- доцільність;
- наявність компонент і структури;
- взаємодія з зовнішнім середовищем;
- цілісність;
- розвиток в часі.

Однією з найважливіших вимог до методології проектування програмного панорамного довідника є забезпечення динамічності її структури і функцій. Тому значний інтерес має визначення інваріантів технологій, тобто опорних структур даних і процесів, які можуть бути досить стабільними властивостями і характеристиками гнучкої інформаційної технології. Очевидно, що це вимагає глибокого вивчення можливостей, як сучасних і перспективних засобів обчислювальної техніки і програмного забезпечення, так і технологічних процесів в даній предметній області та їх технічного оснащення.

Методика створення інформаційної бази даних туристично-рекреаційних ресурсів програмного панорамного путівника Західного регіону України має на увазі облік їх основних характеристик, а саме:

- 1) площа поширення ресурсів, що дозволяє визначити потенційні туристичні території;
- 2) період їх можливої експлуатації, який визначає сезонність туризму, ритмічність туристичних потоків.
- 3) величина екологічного навантаження - кількість туристів, які може прийняти територія, що володіє туристичними ресурсами, визначається величинами нормативних і гранично допустимих навантажень;
- 4) атрактивність - складне психологічне явище, що складається з різних взаємозв'язаних чинників, що робить ресурси придатними для використання в туристичному бізнесі;
- 5) унікальність та екзотичність - як критерій тут можна розглядати приналежність об'єкта до пам'яток державного, або місцевого значення;
- 6) транспортна доступність - фінансові й економічні витрати на досягнення туристської дестинації від вузлових точок;
- 7) популярність серед туристів - ступінь популяризації об'єкта в середовищі потенційних клієнтів туристичної індустрії;

8) надійність і безпека - відсутність можливих негативних наслідків від їх використання туристами і місцевим населенням;

9) інфраструктурна забезпеченість і стан ресурсу - його підготовленість до задоволення потреб туристів.

Крім того, для оцінювання ефективності програмного панорамного путівника часто використовують наступні критерії:

- досягнення функціональної повноти;
- оперативність (своєчасність) обробки даних;
- своєчасність надходження інформації до користувача.

При проектуванні програмного панорамного путівника туристично-рекреаційних ресурсів Західного регіону України приймалися до уваги наступні вимоги:

- система повинна нормально функціонувати на стандартних персональних комп'ютерах;

- система не повинна мати прив'язки до апаратної частини для можливості перенесення її на нову платформу;

- архітектура системи повинна бути вибрана так, щоб мінімізувати вірогідність порушення штатного режиму роботи системи (вихід системи з ладу, руйнування інформаційної бази даних, втрати або спотворення інформації) при випадкових або свідомих некоректних діях користувачів;

- система повинна коректно працювати з каталогами бази даних, тобто не мати прив'язки до якогось конкретного каталогу, а працювати незалежно від того в якому місці на жорсткому диску він розміщений;

- система повинна мати можливість нарощування в програмній частині.

Об'єктом програмного панорамного путівника туристично-рекреаційних ресурсів є реальні, об'єктивно існуючі територіальні туристично-рекреаційні комплекси Західного регіону України, що поєднують природні, біокультурні, історико-культурні, соціально-економічні системи різного рівня, які доцільно використовувати в пріоритетних туристичних продуктах. Найбільш комплексно вони можуть бути відображені за допомогою поліструктурних банків даних і знань з відповідним наповненням.

Інформаційна база даних панорамного путівника Західного регіону України включає:

- картографічні твори (туристичні карти Волинської, Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Рівненської, Тернопільської областей та їх районів);

- табличні дані про об'єкти туризму та туристичної інфраструктури областей (з розширеною семантичною інформацією, які утворюють атрибутивну базу даних з територіальною прив'язкою даної інформації до відповідного об'єкта на карті);

- графічні зображення (об'єкти туризму та туристичної інфраструктури, природні ландшафти, експозиції музеїв);

- текстові фрагменти (з описами маршрутів, визначних туристично-екскурсійних об'єктів та об'єктів туристичної індустрії Західного регіону);

- мультимедійні елементи, які містять звукові описи та відеозображення пам'яток і туристичних маршрутів [5].

Розробка програмного панорамного путівника туристично-рекреаційних ресурсів Західного регіону України базувалася на відповідних потребах різних видів і форм туризму, класифікації користувачів за спрямованістю необхідної інформації, враховувалась сутність туризму, етапи підготовки, впровадження та реалізації туристичних продуктів, на яких використовуються різноманітні джерела інформації, вимоги різних груп туристів до змісту програмного продукту та відображення інформації, сучасні технології представлення інформації користувачу.

Інформація, яка відображена в програмному продукті, відповідає таким вимогам, як точність, адресація, достовірність, сучасність, поєднання лаконічності і повноти інформації, цінність, системна пов'язаність елементів, унікальність, виразність.

Перший етап полягає у формуванні комплексної бази даних туристично-рекреаційних ресурсів Західного регіону і, по суті, є основою і початковим етапом впровадження програмного продукту, фундаментом для забезпечення комплексної і точної інформацією суб'єктів про територіальну рекреаційну систему. Цей етап складається з двох стадій:

1) підготовка географічної основи, підбір, аналіз і оцінка джерел просторових даних, вибір математичної основи;

2) наповнення панорамного путівника тематичним (туристським) контентом, підбір, аналіз і оцінка інформації про природні, культурно-історичні й соціально-економічні об'єкти.

Створення інформаційної бази даних туристично-рекреаційних ресурсів панорамного путівника науковці порівнюють зі створенням інформаційно-довідкової системи, інвентаризацією або розробкою відповідного кадастру. При системному підході цей процес можна охарактеризувати як формування географічної інформаційної моделі Західного регіону. Завдяки створенню комплексної, систематично актуалізованої, бази даних туристично-рекреаційних ресурсів території, керуючі і регулюючі органи державної влади отримують доступ до повної та актуальної інформації, необхідної насамперед для моніторингу, контролю та управління туристично-рекреаційними ресурсами та умовами, а організатори туризму - відомостями, які необхідні для створення і просування туристичного продукту, туристи - повну інформацію про потенційні місця подорожі (про атракції, інфраструктуру, культуру, безпеку і т.д.), довідково-орієнтовану інформацію у вигляді картографічних творів і т.д. Сформована комплексна інформаційна база даних (інформаційна модель) туристично-рекреаційних ресурсів певної території стає інформаційною основою для інтегральної оцінки туристично-рекреаційного потенціалу регіону і подальшого впровадження програмного панорамного путівника - використання всього арсеналу технології в науковій та практичній діяльності.

При цьому програмний продукт має ряд переваг перед традиційними географічними дослідженнями. Найважливішим з них є те, що в програмному панорамному путівнику всі просторові дані уніфіковані, це дає можливість використання величезного масиву цифрової інформації створеної раніше різними фахівцями. З цією метою навіть створюються спеціальні біржі даних і банки даних, які поширюються по мережі Інтернет. Як наслідок, дуже важливим стає контроль якості одержуваних даних [5].

Накопичення необхідної інформації та її введення в інформаційну систему - найбільш значимий і трудомісткий етап організації прикладних систем. За оцінками фахівців, вартість введення даних часто становить 80% від загальної вартості організаційних робіт. Це обумовлено складністю збору різномірної інформативної бази різних віддалених один від одного районів. Проблема дистанційного акумулювання інформації про туристично-рекреаційні ресурси Західного регіону України була вирішена за рахунок використання необхідних відомостей про досліджувані об'єкти, які були отримані від фахівців, туристів, мандрівників, інтегрованих в єдине інформаційне поле за рахунок коштів мережі Інтернет. Поява нових, все більш детальних відкритих джерел просторових даних у вільному доступі, - одна з тенденцій, які сприяють виконанню нового виду туристичних досліджень.

Дана схема розробляється на основі структурної схеми для кожного блоку, в результаті з окремих функціональних елементів складається загальна функціональна схема об'єкту.

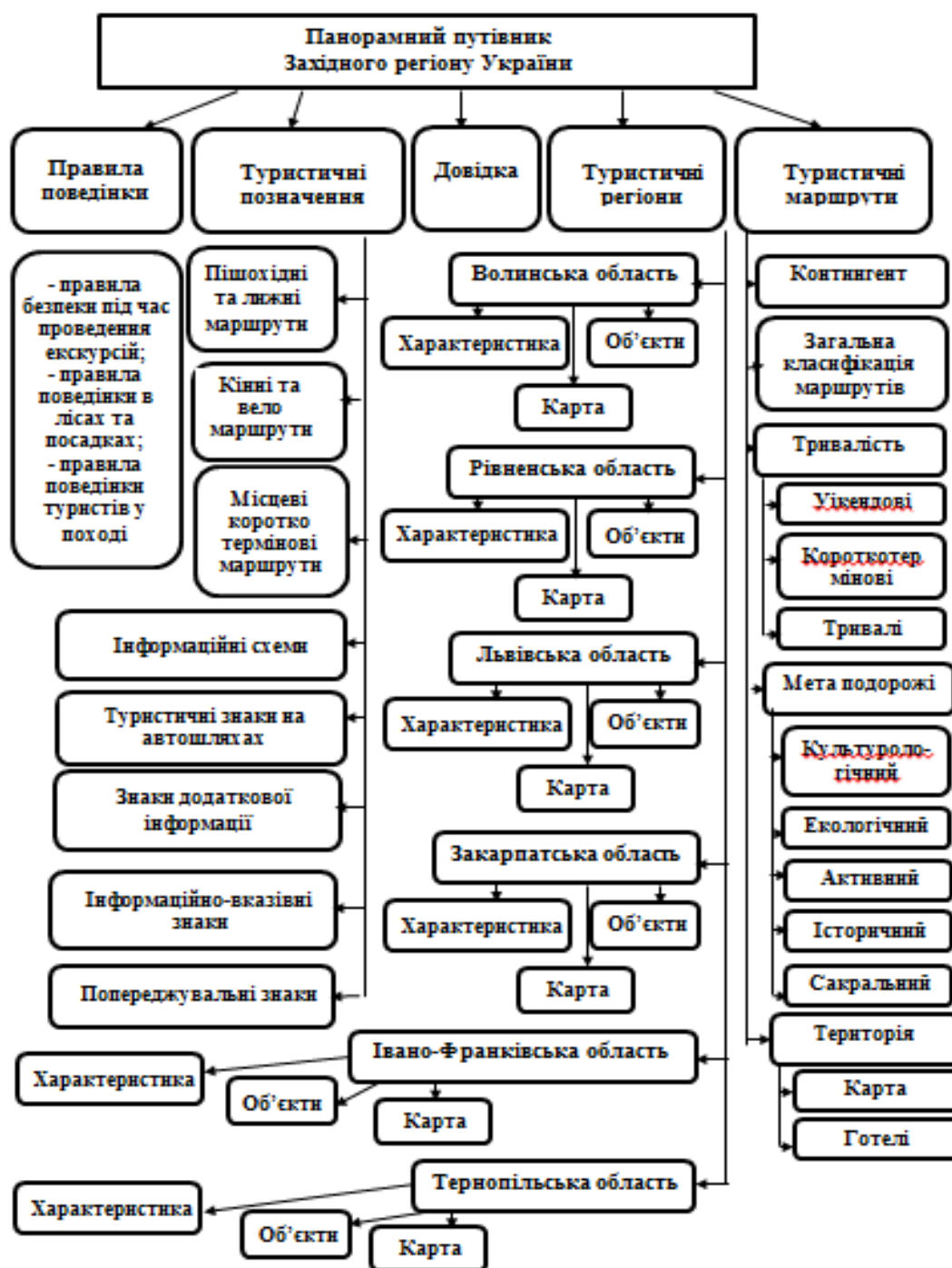

Рис.1. Функціональна схема програмного продукту

Блок пункту меню «Правила поведінки» включає в себе перелік правил, яких повинен дотримуватися кожен турист для забезпечення здорового відпочину. Правила безпеки туриста включають в себе:

- Правила безпеки під час проведення екскурсій;
- Правила поведінки в лісах та посадках;
- Правила поведінки туристів в поході.

Пункт «Туристичні позначення» включає меню із наступними кількома командами: «Пішохідні та лижні маршрути», «Кінні та веломаршрути», «Місцеві короткотермінові

маршрути», «Інформаційні схеми», «Туристичні знаки на автошляхах», «Знаки додаткової інформації», «Інформаційно-вказівні знаки», «Попереджувальні знаки».

Пункт «Довідка» – відомості про програму, тип розробки, термін виконання та автора програми.

Пункт «Туристичні регіони» включає карту туристичних регіонів України. Натиснувши на позначення будь-якої області Західного регіону України отримуємо загальну інформацію про ресурси області, її основні туристичні об'єкти (з відповідними фотографіями), а також подається карта геопросторового розміщення туристичних ресурсів даної області з відповідною легендою.

Пункт «Туристичні маршрути» являє собою основу ієрархії при виборі маршруту.

Цей компонент має власну унікальну структуру:

- за метою подорожі: культурологічний, екологічний, активний, історичний, сакральний;
- за тривалістю: вікендові, короткотермінові, тривалі.
- контингент: шкільні, молодіжні, професійно-орієнтовані, конфесійно-орієнтовані
- за територіальним складом: райони Закарпатської області (їх символіка, обласний центр, короткі туристичні відомості), інформація як вибрати необхідний район, готелі Закарпаття.

У пункті «Туристичні маршрути» існує 5 переходів:

- «*Мета подорожі*» – містить у собі поділ маршруту за історичними, культурними, сакральними, екологічними намірами відвідати той чи інший маршрут;
- «*Контингент*» – містить дані з вибору маршруту за віковими ознаками, а також світоглядом туристів та їх переконаннями;
- «*Територія*» – даний пункт містить карту 16 районів Волинської області та інформацію про готелі, в яких можна зупинитися;
- «*Загальна класифікація маршрутів*» – це ієрархічно зібрана система різноманітних класифікацій туристичних маршрутів;
- «*Тривалість*» - інформація про наявні уікендові, короткотермінові та тривалі туристичні маршрути [5].

Віртуальний тур - це мультимедійний спосіб представлення навколишнього простору. Це може бути кругова панорама приміщення або огляд території туристично-екскурсійного об'єкта, відеоекскурсія приміщеннями готельного комплексу або відеокаталог пропозицій туристичної фірми. Повний ефект присутності, що створюється технологією віртуального туризму, має низку характеристик:

- зображення (або серія зображень) ландшафту, історичних місць представлені на суцільній поверхні, що оточує глядача; зображення розгорнуте перед глядачем таким чином, щоби створити враження його безперервності;
- необмежений вигляд у всіх напрямках;
- вичерпне вивчення, оцінка предмета;
- безперервна серія сцен або подій, які постійно змінюються. На екрані монітора створюється панорамне 3D-зображення, яке оточує глядача площиною в 360°. Переглядаючи віртуальну 3D-панораму, глядач отримує більший обсяг візуальної інформації, ніж на звичайній фотографії. Керуючи клавішами або мишею, можливо, відповідно до свого бажання, озирнутися навколо або повернутися, наблизити або віддалити предмет, який вас зацікавив, розгорнути картину під потрібним кутом.

Така інтерактивність віртуальних 3D-панорам створює ефект присутності. Це помітна перевага в порівнянні з іншими засобами візуалізації. Віртуальний тур, як і окремі 3D-панорами, може передбачати 3D-анімацію, звуковий супровід та інші мультимедійні елементи. Нині це один із найбільш наочних та видовищних способів показу нового

простору. Крім того, наявність такої послуги позиціонує туристичне підприємство як сучасне і конкурентоспроможне [4].

Туристичне підприємство може використовувати електронний інформаційний бюлетень для формування свого іміджу, налагодження регулярних відносин з клієнтами, досягнення лояльності з огляду на кількість відкриття сторінки чи навіть збільшення рівня продажу в режимі *on-line*. У бюлетені може бути опублікована інформація, що стосується туристичного підприємства (новини, презентації конкурсів, розіграшів тощо), його сторінок WWW (актуалізація, модифікація, події тощо), або матеріал, який описує предмет його діяльності (презентація місць цільового призначення, туристичних заходів, які проводяться неподалік, репортажі з мандрівниками або спеціалістами відповідної галузі тощо) [3].

Туристичне підприємство також має пропонувати на своїй веб-сторінці можливості самостійного проектування туристичного продукту, аби споживачі могли підібрати його залежно до своїх потреб, обираючи конкретні параметри. Персоналізовану у такий спосіб туристичну послугу клієнт може побачити у вигляді світлин, презентації чи фільму, а потім замовити її безпосередньо на веб-сторінці. Цікавою особливістю Інтернету є так звана опція *web personalization*, функція якої полягає в тому, що залежно від того, хто входить на веб-сторінку, її зміст є диференційований. Це може означати зовсім інший вигляд веб-сторінки для когось, хто ще не є клієнтом туристичного підприємства, для поточного клієнта, для VIP-клієнта, а ще інший - для посередника. Відповідно побудована веб-сторінка дає змогу проводити моніторинг руху споживачів. Завдяки програмам аналізу сервісу можна отримати інформацію про кількість користувачів, проведений час у сервісі, домен, з якого здійснювалися входи, найчастіше відвідувані сторінки тощо. Туристичне підприємство може також розміщувати на своїй веб-сторінці фільми рекламного змісту, розраховуючи на те, що інтернет-користувачі їх завантажать, оглянуть та перешлють знайомим. Фільми, що створюються на потреби Інтернету, мають бути дуже цікавими і змістовними для глядача, оскільки рекламодавцю важливо, щоб їх не лише переглядали, а й рекомендували іншим.

Діапазон можливостей представлення Інтернет-презентації туристичного продукту є досить широкий і найчастіше охоплює графічні або звукові форми, які розміщуються в різних місцях фірмової веб-сторінки. Знаряддям рекламної презентації в Інтернеті є *банери*, тобто рекламні стрічки, що висвітлюються на веб-сторінках. При їх актуалізації клацанням по змісту здійснюється гіперпосилання на сторінку рекламодавця. Вони належать до найбільш популярної форми реклами в Інтернеті, яку успішно можуть використовувати туристичні підприємства. Банери розміщують на:

- найчастіше відвідуваних веб-сторінках (пошукові сервери, інформаційні сервіси), забезпечуючи максимальне охоплення реклами;
- тематичних сторінках, наприклад, «Туризм і відпочинок» чи «Рекреація і спорт»;
- сервісі служби обміну банерами, що передбачає безкоштовний обмін банерів між учасниками певної системи.

Висновки. Сучасному суспільству притаманно швидке розповсюдження нових інформаційних технологій та зміна багатьох аспектів соціально-економічного життя. Розвиток інформаційних технологій і посилення впливу інформаційних процесів на туристичну сферу веде до переосмислення ролі держави та регіонів у цьому процесі. У зв'язку з цим, розроблення програми розвитку інформаційних технологій у діяльності підприємств туристичної сфери дає можливість запровадження комплексу заходів щодо поліпшення використання різноманітних видів інформаційних технологій та сприятиме розвитку нових механізмів регулювання у цій сфері. Посилення впливу інформаційних технологій на бізнес-процеси підприємств туристичної індустрії вимагає довгострокового планування їх розвитку, тобто формування стратегії у сфері інформаційних технологій, що є частиною загальної бізнес-стратегії підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виноградова О.В. Вплив інформаційно-технологічного фактору на конкурентоспроможність українських послуг на світовому ринку / О.В. Виноградова // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. - К : ІМВ КНУ, 2003. - Ч.1. - С. 167-169
2. Кифяк В. Ф. Конкурентні переваги перспективного розвитку територіальної рекреаційної системи Карпатського регіону/ В. Ф. Кифяк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – №1. – С. 199-204.
3. Мельниченко С. Інформаційні технології в туризмі: теорія, методологія, практика: монографія. - К. : Київський національний торговельно-економічний ун-т, 2008. - 493с.
4. Скопень М. Комп'ютерні інформаційні технології в туризмі: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Київський ун-т туризму, економіки і права. - К. : Кондор, 2005. - 308с.
5. Сучасні інформаційні технології в туризмі [Електронний ресурс]. - Режим доступу [http : //www.br.com.ua](http://www.br.com.ua).

АННОТАЦІЯ

ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ТУРИСТИЧЕСКОЙ СФЕРЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЗАПАДНОГО РЕГИОНА УКРАИНЫ

Актуальность. Тема исследования обусловлена необходимостью оценки вопросов информационного обеспечения развития туризма Западного региона Украины. Актуальным заданием является определение основных аспектов информационного обеспечения сферы туризма определенного региона, разработка теоретико-методологических основ по формированию и совершенствованию информационного обеспечения туристической сферы деятельности Западного региона Украины.

Цель. Целью статьи является оценка современных подходов к информационному обеспечению сферы туризма Западного региона Украины. Исходя из поставленной цели определяются следующие задачи: проанализировать роль туристической информации при исследовании определенного региона; оценить основные требования к современным информационным технологиям; исследовать основные характеристики и свойства программного панорамного путевода; проанализировать методику создания информационной базы данных ресурсов программного панорамного путевода Западного региона Украины; оценить виртуальный тур как мультимедийный способ представления окружающего пространства; предложить совершенствования веб-страницы для туристических предприятий.

Методология. Теоретико-методологической основой исследования выступают положения учений по формированию информационного обеспечения сферы туризма, научные труды ученых в данной области исследования. В процессе исследования использованы общенаучные методы познания: метод теоретического обобщения, системного анализа и синтеза, картографический, программно-целевой, прогноз-аналитический метод и другие. Информационной базой исследования являются монографии и научные публикации зарубежных и отечественных ученых; информация сети Интернет; результаты собственных исследований.

Результаты. На основе комплексного исследования акцентируется внимание на программном информационном обеспечении сферы туризма Западного региона Украины. Проанализировано применение информационных технологий в туризме; определены основные характеристики и свойства программного панорамного путевода, его преимущества относительно других информационных носителей; предложено методику создания информационной базы данных туристско-рекреационных ресурсов программного панорамного путевода Западного региона Украины; определена роль виртуальных туров в улучшении восприятия туристической информации.

Научная новизна заключается в том, что на основе обобщения разноплановых материалов дается оценка процесса формирования и совершенствования функционирования программного панорамного путевода Западного региона Украины.

Практическая значимость заключается в том, что проанализированы назначения панорамного путевода Западного региона Украины, оценено его программное обеспечение для предприятий сферы туризма.

Ключевые слова: информация, репрезентативность информации; информационная база; информационное обеспечение, информационные технологии, программный панорамный путевода, виртуальный тур.

SUMMARY

INFORMATION AREAS OF THE TRAVEL AREA OF ACTIVITY OF THE WESTERN REGION OF UKRAINE

Topicality. The topicality of the research is preconditioned by the need to assess the issues of information provision of tourism development in the Western region of Ukraine. The urgent task is to outline the main aspects of

informational provision of tourism in a particular region, to develop theoretical and methodological principles for the formation and improvement of information provision of the tourism sector in the Western region of Ukraine.

Aim. The aim of the article is to assess modern approaches to information provision of tourism in the Western region of Ukraine. Proceeding from the set goal are the following tasks: to analyze the role of tourist information in the study of a particular region; to assess the basic requirements for modern information technologies; explore the main features and features of the program's panoramic guide; to analyze the methodology of creating an information database of resources of the program panorama guide of the Western region of Ukraine; to evaluate a virtual tour as a multimedia way of presenting the surrounding space; offer a website improvement for tourism companies.

Methodology. Theoretical and methodological basis of the research is the position of the doctrine concerning the formation of information provision of tourism, scientific works of scientists in this field of research. In the process of research used: general scientific methods of cognition: the method of theoretical generalization, system analysis and synthesis, cartographic, program-target, forecast-analytical method, and others. The information base of the research is the monographs and scientific publications of foreign and domestic scientists; information on the Internet; results of own researches.

Results. On the basis of a comprehensive study, attention is focused on the programmatic information provision of tourism in the Western region of Ukraine. The application of information technologies in tourism is analyzed; main characteristics and features of the programmatic panoramic guide, its advantages over other information carriers; a methodology for creating an information database for tourist and recreational resources of the programmatic panoramic guide of the Western region of Ukraine; the role of virtual tours in improving the perception of tourist information; Improvement of the web page of tourist enterprises.

Scientific novelty. It is concluded that on the basis of generalization of diverse materials an estimation of the process of formation and improvement of functioning of the programmatic panoramic guide of the Western region of Ukraine is given.

Practical significance. It follows that the purpose of the panoramic guide of the Western region of Ukraine was analyzed, its software for tourism enterprises was evaluated.

Key words: information, representativeness of information; information base; information support, information technologies, programmatic panoramic guide, virtual tour.

УДК 336.74: 336.717

РОЗВИТОК РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ: ОГЛЯД ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ПЕРСПЕКТИВ

ЧЕРНИЧКО Т.В., БІЛАК В.О., ШТЕВ І.І.

Мукачівський державний університет

Банківський сектор України переживає глибоку кризу, і важливою умовою виходу з неї є розвиток ринку банківських послуг. Метою дослідження є аналіз сучасних тенденцій розвитку ринку банківських послуг в Україні для пошуку основних напрямів його вдосконалення. У процесі роботи застосовано загальнонаукові методи: індукції та дедукції, табличні та графічні методи аналізу, аналіз причинно-наслідкової залежності. Наукова новизна проведеного дослідження полягає в обґрунтуванні основних тенденцій розвитку ринку банківських послуг в Україні та аналізі основних з них. Серед найважливіших тенденцій, що спостерігаються в банківському бізнесі в Україні та у світі, є зростання обсягу послуг, що надаються банками, посилення конкуренції між національними та іноземними банками, зростання використання автоматизованих систем та електронної передачі фінансової інформації, концентрація банків з відповідним зменшенням їх кількості та інтернаціоналізація фінансових ринків, посилення ризику фінансової кризи банків. На основі досліджень визначено перспективи подальшого розвитку ринку банківських послуг в Україні основних напрямків ринку банківських послуг в країнах з трансформаційною економікою. Подальші дослідження будуть спрямовані на формування комплексу заходів, спрямованих на підтримку стійкого стану вітчизняних банківських установ, своєчасну нейтралізацію та запобігання розвитку дестабілізуючих тенденцій, що сприятиме створенню передумов економічної стійкості і стабільному розвитку банківського сектору України на довгостроковій основі.

Ключові слова: ринок банківських послуг, банківська установа, банківська послуга, показники функціонування ринку банківських послуг.

У сучасних умовах економічного розвитку ефективно діюча банківська система є вагомим елементом розвитку економічної системи та формування результативних економічних відносин. Високий рівень конкуренції та відсутність довіри з боку домогосподарств та економічних суб'єктів до діяльності фінансово-кредитних установ загалом та банківських